

Avaluació transversal de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona (2n cicle)

INTRODUCCIÓ

L'avaluació transversal dels ensenyaments de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada (TL i LC) a la Universitat de Barcelona i a la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha realitzat en el marc del programa d'avaluacions del curs 2002-2003 d'AQU Catalunya. Una avaluació transversal es caracteritza perquè en un mateix programa d'avaluacions s'avalua el mateix ensenyament a les diferents facultats que l'imparteixen, per poder tenir una perspectiva global de la disciplina.

Cal tenir present que es tracta d'ensenyaments de segon cicle, és a dir, que per matricular-s'hi cal haver cursat algun altre estudi universitari o el primer cicle d'una llicenciatura, que tenen una durada de dos anys, i que la implantació d'aquesta disciplina és molt recent. Així, en el conjunt de l'Estat la titulació de la UAB fou pionera (curs 1993-1994), mentre que la UB posà en marxa aquests estudis el curs 1999-2000, i no hi ha estudis directament comparables a la resta d'universitats europees. Amb tot, la tradició comparatística és present en molts estudis a les principals universitats europees.

Tant a la UB com a la UAB, l'avaluació interna s'inicià el mes de febrer de 2003, i s'acabà el mes de juliol (UAB) i de novembre (UB) del mateix any. A ambdós comitès d'avaluació interna hi havia una representació adequada de professors, PAS i estudiants de l'ensenyament. La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) tingué lloc entre els mesos de gener (UAB) i de març (UB) de 2004. El CAE estava format per acadèmics especialistes en l'àmbit de la TL i LC, professionals del món editorial i un expert en processos d'avaluació de la qualitat. Cal destacar que el mateix CAE va fer totes dues visites.

Quant al mètode d'avaluació, cal destacar que s'ha seguit la nova metodologia d'AQU Catalunya, que en síntesi revisa la seqüència «recursos, accions desenvolupades i resultats» a partir d'una forta base d'evidències que han de permetre donar resposta a un seguit de preguntes clau. En el cas de la UAB, cal destacar el nivell de suport de la Unitat Tècnica d'Avaluació i l'ús sistemàtic d'evidències per argumentar les valoracions. D'acord amb la metodologia d'AQU Catalunya, per avaluar un ensenyament cal que aquest tingui un nivell de maduresa de com a mínim tres cohorts de graduats. En el cas de la UB, aquest nivell no s'acomplia —únicament es disposava de dues promocions de graduats—, però l'interès d'una avaluació transversal va justificar la decisió d'avançar l'avaluació, tot i que la dimensió d'avaluació dels resultats quedés limitada per aquesta circumstància.

Globalment, el procés d'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i el nivell de coincidència entre els comitès d'avaluació ha estat molt elevat. Pel que fa a la valoració del procés d'avaluació, totes les titulacions coincideixen a valorar-lo positivament, especialment per la implicació elevada de tots els agents i pel convenciment de la utilitat d'aquest procés per a la planificació futura de la titulació.

POSICIÓ ESTRATÈGICA DE LA TITULACIÓ

Des del punt de vista intern, l'avaluació tracta de donar resposta a la posició de l'ensenyament amb relació a la mateixa universitat. Així, es considera, d'una banda, el nombre d'estudiants que hi accedeixen i la seva qualificació i, de l'altra, el perfil del professorat, les característiques generals de la universitat i el grau de suport institucional.

En el cas de la UB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Filologia, on també s'imparteixen les filologies Alemanya, Anglesa, Àrab, Catalana, Clàssica, Eslava, Francesa, Gallega, Hebrea, Hispànica, Portuguesa, Romànica i Lingüística. Tot i ser d'implantació més recent, en el curs 2001-2002 es graduà la segona promoció, en concret onze llicenciats.

A la UAB, l'ensenyament s'imparteix a la Facultat de Lletres, on també s'imparteixen els ensenyaments d'Antropologia Social i Cultural, Filosofia, Història, Història de l'Art, Història i Ciències de la Música, Filologia Clàssica, Filologia Catalana, Filologia Hispànica, Filologia Anglesa, Filologia Francesa, Humanitats i Traducció i Interpretació. L'ensenyament de TL i LC té 44 estudiants matriculats (dades del curs 2001-2002) i cada any es graduen al voltant de deu nous llicenciats.

En ambdues avaluacions, els comitès han valorat favorablement la seva posició estratègica interna. Ara bé, es tracta d'ensenyaments petits en el conjunt de les seves respectives universitats i, a més, de creació recent, per la qual cosa la seva capacitat d'influència és limitada. Això no obstant, en el cas de la UAB es constata un bon nivell de suport institucional, que els darrers anys ha permès consolidar la plantilla de professors. En el cas de la UB s'ha valorat favorablement l'encaix transversal de l'ensenyament amb els de la facultat, però l'avaluació ha posat de manifest la necessitat de reforçar el suport institucional per disposar dels mitjans necessaris per consolidar l'ensenyament, que ha de fer front a un nombre important d'estudiants amb una plantilla limitada de professors.

Taula 1. Dades generals de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Estudiants de l'ensenyament	124	44
Estudiants de l'ensenyament a tot Catalunya	168	168
Total d'estudiants matriculats a la universitat	55.221	32.263
Estudiants de 2n cicle a la universitat	2.718	1.312
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de la universitat	0,22%	0,13%
Percentatge d'estudiants de la titulació respecte del total d'estudiants de segon cicle de la universitat	4,56%	3,35%

Des d'un punt de vista extern, i en tots dos ensenyaments, la situació es considera poc favorable, per raó del fet que el nivell de percepció social sobre la identitat de la titulació encara és molt escàs. Pel que fa a les sortides professionals, són compartides amb les habituals de les humanitats: món editorial, món periodístic i ensenyament, però amb un component d'especificitat que cal treballar per potenciar-lo. Cal destacar que la implantació recent dels estudis ha implicat que l'atenció es dirigís principalment a la posada en marxa dels títols, amb la qual cosa la dimensió de projecció externa ha quedat en segon pla.

Propostes de millora

L'avaluació ha posat de manifest, principalment, la necessitat de reforçar la identitat dels estudis de TL i LC, i de treballar per reforçar-ne la projecció externa, ensems que les sortides professionals dels graduats. Així, es recomana aprofitar els mecanismes institucionals per a la promoció de la inserció laboral dels graduats i l'impuls dels pràcticums en empreses i institucions.

CAPACITAT DEL SISTEMA

L'avaluació de la capacitat del sistema es defineix per les característiques dels estudiants i del professorat, les infraestructures, les relacions externes, i la planificació i la gestió de la qualitat.

Estudiants

Aquest apartat valora si el perfil dels estudiants de l'ensenyament, pel que fa a la formació, la capacitat i la dedicació a l'estudi, respon a les característiques de l'ensenyament. Tots dos comitès han coincidit a valorar el perfil dels estudiants com a molt adequat.

Efectivament, pel fet que es tracta d'ensenyaments de 2n cicle, els estudiants han d'haver cursat un primer cicle universitari o bé ser llicenciats. En el cas d'haver cursat un primer cicle de titulacions de filologia, l'accés és directe; si el primer cicle s'ha cursat en qualsevol altra disciplina, cal cursar alguns complements de formació. Aquest requisit implica que el perfil dels estudiants és vocacional. Tenen assolits els hàbits d'estudi, una motivació i una responsabilitat elevades i, en definitiva, un grau elevat de maduresa intel·lectual que es manifesta, entre altres coses, amb una actitud més participativa del que és habitual i que facilita la posada en marxa de mètodes docents allunyats de les classes tradicionals.

D'altra banda, pel fet de disposar d'una formació humanística prèvia, el seu rendiment acadèmic és molt satisfactori. Això no obstant, hi ha un grup important (se'n desconeix la dada) d'estudiants que compagina els estudis amb la feina (per exemple, professors de secundària), per la qual cosa el ritme de progressió acadèmica és més lent. Globalment, manifesten un nivell elevat de satisfacció i valoren la formació personal que adquireixen.

Pel que fa al nombre d'estudiants que accedeixen als estudis, la UB, per la seva situació estratègica (centralitat urbana), absorbeix un major nombre d'estudiants, atès que té una àrea d'influència més alta. De fet, hi ha més demanda que oferta de places. Així, el CAE ha recomanat el desdoblament dels grups. En el cas de la UAB, si bé no es cobreix la totalitat de places, es constata un flux constant de nous estudiants.

Segons el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) de la UAB, la implantació de la titulació a la UB no ha representat una competència d'efectes negatius, car cada ensenyament es nodreix d'estudiants de la seva àrea d'influència. Amb tot, en opinió del CAE, a la llum de les dades d'abandonament dels estudis a primer curs (deu respecte a 21, segons dades del curs 2000-2001), es recomana emprendre accions per analitzar-ne les causes, captar nous estudiants i reforçar la identitat de l'ensenyament.

Professorat

Aquest apartat valora si el perfil del professorat de l'ensenyament s'ajusta a les necessitats i les característiques de la titulació. En aquest cas, i per raó de la diferència d'anys de funcionament que han permès una major consolidació de places, la situació de la UAB és més favorable que la de la UB.

En ambdós ensenyaments, el perfil de formació dels professors de l'àrea de TL i LC ha estat molt ben valorat pel CAE, ja que s'ajusta a les necessitats de l'ensenyament. Això no obstant, la principal feblesa fa referència al volum de plantilla especialista, especialment en el cas de la UB.

Efectivament, en el cas de la UB, si bé el perfil i la dedicació són ben valorats, es posa de manifest que el volum de professors especialistes no s'ajusta a les necessitats de l'ensenyament (cinc professors especialistes de l'àrea a temps complet), la qual cosa implica que professors d'altres àrees de coneixement hagin d'impartir les assignatures de teoria de la literatura, amb una manera de fer pròpia que, a vegades, no coincideix amb la del col·lectiu del Departament. Aquest fet és viscut com una mancança per part dels mateixos estudiants. El CAE ha destacat la manca d'especialistes com el principal punt feble de l'ensenyament.

En canvi, a la UAB s'ha destacat favorablement la pluralitat del perfil del professorat, per bé que predomina la formació prèvia en Filologia Hispànica, atès que la novetat dels estudis explica que encara no hi hagi professors amb aquesta formació, la majoria dels quals tenen una orientació clara cap a la literatura. Tanmateix, l'avaluació externa ha destacat la necessitat de reforçar l'àrea de literatura comparada no occidental, com també el fet que no hi hagi cap catedràtic d'universitat.

Taula 2. Plantilla de l'ensenyament (percentatge de participació en la docència per categories). Curs 2000-2001

	CU		TU		CEU		TEU Doctor		Associat		Altres	
	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB	UB	UAB
1r curs	nd	-	nd	72%	nd	-	nd	-	nd	8,2%	nd	19,7%
2n cicle	17,3%	1,3%	65,2%	54,6%	-	-	-	-	17,3%	27,3%	-	16,7%

Nd: dada no disponible

Font: UB i UAB

En general, l'alt nivell de satisfacció dels estudiants amb els seus professors és un dels trets destacats en tots dos ensenyaments, en especial pel que fa als professors de l'àrea de coneixement de TL i LC. Cal afegir que la ràtio estudiant-professor és molt baixa i permet un tracte directe i personalitzat.

Infraestructura

L'aulari, els espais per fer pràctiques, les sales d'estudi i la biblioteca han configurat els punts principals d'avaluació de les infraestructures. Tanmateix, també s'han considerat les noves tecnologies, la seguretat i la conservació de les instal·lacions, i els serveis generals.

En el cas de la UB, tots dos comitès coincideixen a valorar les instal·lacions com a poc adequades. En concret, s'assenyala com a principal feblesa la dotació escassa d'equips informàtics a l'abast dels estudiants, tant de l'ensenyament com del conjunt d'ensenyaments de filologia, com també la manca de connexió a la xarxa de la secció de TL i LC, que està en curs de resolució. Les aules, malgrat que són antigues, reuneixen les condicions per a la docència.

En el cas dels serveis bibliotecaris, se n'ha destacat la bona qualitat del servei i les instal·lacions, però s'observa la necessitat de millorar el fons bibliogràfic específic de l'ensenyament.

En el cas de la UAB, les instal·lacions han estat valorades favorablement per ambdós comitès, especialment els serveis generals. En el cas de la biblioteca d'Humanitats, s'ha destacat la qualitat tant del servei com del fons documental.

Les aules on s'imparteix la docència són adequades i estan adaptades per a l'ús de les noves tecnologies i per al treball en forma de seminari. Això no obstant, l'avaluació ha posat de manifest mancances en els despatxos dels professors i les sales de treball/estudi i, també, la necessitat de millorar el Pla integral de seguretat i prevenció.

Relacions externes

En aquest apartat es valora si són satisfactòries la quantitat i la qualitat de les relacions externes que l'ensenyament manté amb altres universitats, l'Administració, empreses i institucions, tant en l'àmbit nacional com internacional. Globalment, en ambdós ensenyaments es posa de manifest que són poc favorables.

Efectivament, a causa de la implantació recent de tots dos ensenyaments i del fet que no hi ha estudis comparables en l'àmbit europeu, el nivell de mobilitat de professors i estudiants és baix. En el cas dels estudiants, es pot entendre pel fet que molts treballen i que els estudis només duren dos anys. El CAE considera que aquest és un dels principals reptes de tots dos ensenyaments, ja que es tracta d'estudis comparats i, amb la necessària adaptació a l'Espai europeu d'educació superior (EEES), caldrà reforçar la perspectiva internacional dels estudis.

Planificació de la titulació i gestió de la qualitat

Aquest apartat té en compte l'existència i el desenvolupament d'una sèrie d'eines i estratègies destinades a assegurar la qualitat de l'ensenyament. Així, es considera tant l'existència de plans estratègics o plans de qualitat com l'estat de procediments destinats a conèixer la satisfacció dels diferents agents o la consecució d'objectius marcats. També s'analitza la coordinació docent de la titulació, el disseny de procediments de gestió o la participació dels diferents col·lectius en la gestió del centre. Finalment, es considera la presència de sistemes d'informació i rendició de comptes. En aquest cas, es produeix una coincidència entre els comitès d'avaluació de totes dues titulacions, que consideren poc adequada la planificació i coincideixen en la necessitat d'impulsar mecanismes d'assegurament de la qualitat.

En tots dos ensenyaments, el CAE ha constatat la inexistència d'un pla estratègic de l'ensenyament que estableixi els objectius i els mecanismes de seguiment i de control. Això no obstant, en el cas de la UAB s'ha valorat molt positivament la tasca duta a terme per part del coordinador de l'ensenyament, com també el contracte programa que la Facultat de Lletres té signat amb el rectorat de la UAB. A la UB, es valora positivament el treball important dut a terme a l'hora de planificar la posada en marxa dels estudis. Tanmateix, la coordinació entre professors s'ha de reforçar.

Propostes de millora

Quant als estudiants, l'avaluació destaca la necessitat de reforçar la política d'atenció i acollida dels nous estudiants i, especialment, en el cas de la UAB, la dimensió de captació de nous estudiants.

En el cas del professorat, l'avaluació recomana emprendre accions per tal de facilitar la promoció interna i equilibrar plantilles, i destaca la necessitat de reforçar les tècniques de formació docent.

Es constata la necessitat de millorar les connexions en l'àmbit internacional i la cooperació amb empreses i institucions. Un bon instrument, segons el CAE, pot ser la posada en marxa del pràcticum amb empreses del món editorial i periodístic.

Pel que fa a la planificació, la recomanació principal versa entorn de la idea de desplegar el Pla estratègic de l'ensenyament i preveure'n l'encaix en altres eines institucionals de gestió de la qualitat. En aquest sentit, es recomana establir mecanismes per incorporar la satisfacció dels usuaris (per exemple, enquestes als estudiants) als sistemes de gestió de la qualitat i es destaca la necessitat d'aplegar totes les evidències que avalen la posada en marxa d'aquests mecanismes.

PROGRAMA DE FORMACIÓ

En aquest apartat s'avalua el perfil i el programa de formació.

Perfil de formació

Aquest apartat té com a objectiu veure quin és l'estat de definició del perfil de formació i quins són els elements interns i externs que s'utilitzen per definir-lo. També es determina el grau d'adequació del perfil a les necessitats acadèmiques i professionals i, finalment, s'analitza fins a quin punt aquest perfil és conegut i acceptat per la comunitat universitària. A totes dues universitats, el perfil de formació s'ha valorat com a satisfactori.

Es palesa que, si bé el perfil de formació és adequat, no hi ha una evidència documental que l'expliciti. Això no obstant, professors i estudiants coincideixen a valorar positivament el perfil actual, elaborat per especialistes i marcadament transversal, que, en ambdues facultats, incorpora una participació efectiva de diverses disciplines. En el disseny actual no s'han tingut en compte referents nacionals ni internacionals, per la ja comentada singularitat d'aquest tipus d'ensenyaments a l'Estat. Això no obstant, en el cas de la UAB, hi ha participat l'Associació Espanyola de Teoria de la Literatura, el referent estatal per a la disciplina.

Pel que fa a les competències que han d'assolir els graduats, es destaca la formació completa en el pensament teorico-literari des d'una perspectiva comparatista, més un seguit de competències de caràcter transversal. Amb tot, no se'n fa una distinció clara.

Programa de formació

Aquest apartat té com a objectiu avaluar si el pla d'estudis és adequat amb relació al perfil de formació i als objectius formatius. En aquest apartat, els comitès interns de la UAB i la UB valoren els respectius programes com a molt adequats; en canvi, el CAE els considera únicament adequats.

El pla d'estudis de la UAB, durant l'avaluació (curs 2001-2002), tenia una càrrega de 150 crèdits, que ha estat revisada a la baixa per equiparar-se amb els 120 de la UB (curs 2004-2005). A totes dues facultats, els plans presenten un bon equilibri intern, tant pel que fa a les disciplines que hi concorren com a la distribució de crèdits teòrics i pràctics. Així, ultra les matèries de l'especialitat, hi ha assignatures de caràcter transversal com ara Antropologia, Estètica, Teoria de les arts, etc. En el cas de la UAB, el CAE posa de manifest un cert desequilibri a favor de la teoria de la literatura davant de la literatura comparada, una conseqüència històrica del decret ordenador que fixa els continguts obligatoris. L'avaluació ha destacat l'actualització científica adequada dels programes.

Es constata un ampli marge d'optativitat, que encaixa amb la filosofia de l'ensenyament de promoure la transversalitat de coneixements. Amb tot, amb dos anys d'estudis, el marge de maniobra és força limitat. A totes dues facultats, el principal aspecte que s'ha de millorar és la dimensió pràctica.

Quant a la demanda de treball que representa seguir els estudis, s'ha procurat que tingui la màxima amplitud possible i que afavoreixi un aprenentatge sòlid. Amb tot, es procura que el treball es pugui dur a terme i que no superi la capacitat mitjana ni el temps realment disponible per part dels estudiants.

Taula 3. Programa de formació

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Publicació al BOE	nd	28-01-1993
Anys de durada	2	2
Pla d'estudis*		
Crèdits troncal i obligatoris	72	115
<i>Teoria</i>	-	64
<i>Pràctica</i>	-	49
Crèdits optatius (b)	36	20
Crèdits de lliure elecció	12	15
Total	120	150
Grau mínim de practicitat	nd	44%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	27	55
Oferta de crèdits optatius propis (a)	nd	28
Relació d'optativitat (a/b)	nd	1,4
Projecte final de carrera / pràcticum	No	No
Pràctiques en empreses	No	No
* Per al curs 2003-2004, el nombre total de crèdits de la UAB és de 120.		
Nd: dada no disponible		
Font: UB i UAB		

A la UAB, els programes de les assignatures es publiquen a la *Guia de l'estudiant* i recullen tota la informació necessària per al seu desenvolupament correcte. En el cas de la UB, aquesta publicació s'ha deixat de fer.

Propostes de millora

El CAE recomana establir un procediment que fixi els objectius formatius i, en conseqüència, el perfil, per tal que es visualitzi de manera explícita, amb totes les competències específiques i transversals que han d'assolir els graduats. Aquest exercici ha de permetre oferir una informació millor als futurs estudiants.

Així mateix, ha destacat la necessitat de desenvolupar el pràcticum per tal d'oferir als estudiants la possibilitat de fer pràctiques professionalitzadores en empreses i institucions. D'altra banda, també recomana resoldre el desequilibri que hi ha a favor de la teoria de la literatura respecte de la literatura comparada.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

En aquest apartat es fa una anàlisi de l'organització educativa, la metodologia docent, les tutories i les activitats curriculars complementàries.

Organització educativa

L'adequació del calendari i l'horari al tipus de docència i estudiants, la mida dels grups, l'organització de les pràctiques i el grau de satisfacció que mostren els professors i els estudiants sobre l'organització general de la docència són els aspectes que s'han valorat en aquest apartat. En aquest sentit, a les dues titulacions avaluades, s'ha considerat que l'organització educativa és adequada.

El calendari anual de classes es considera adequat a totes dues facultats. Tanmateix, pel que fa als horaris, en el cas de la UAB es posa de manifest la dificultat d'establir un horari compacte, perquè a l'ensenyament concorren matèries transversals d'altres ensenyaments de la facultat, cosa que marca unes pautes horàries conjuntes. Això no obstant, es destaca que, per atendre les necessitats dels estudiants que compaginen estudis i feina, s'han traslladat assignatures a l'horari de tarda.

Pel que fa a la mida dels grups, en el cas de la UB el nombre d'estudiants per grup és més alt que a la UAB, i la manca de professors de l'àrea dificulta el desdoblament dels grups i la posada en marxa de mètodes docents més innovadors. D'altra banda, es destaca la necessitat d'equilibrar el nombre d'assignatures entre tots dos quadrimestres, per tal d'implantar mètodes docents més participatius d'acord amb el caràcter dialèctic d'aquest tipus d'ensenyament.

Taula 4. Distribució dels estudiants en la titulació. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Mitjana d'estudiants per grup de 1r curs		
Teoria	87	59
Pràctica	-	45
Mitjana d'estudiants de nou ingrès de 1r curs		
Teoria	83	46
Pràctica	-	35
Mitjana d'estudiants per grup de 2n cicle		
Teoria	81	28
Pràctica	-	25
Total d'estudiants	124	44
Estudiants equivalents a temps complet	100	32

Font: UB i UAB

Metodologia docent

En aquest apartat es valora si la metodologia docent és l'adequada per al desenvolupament de la docència; en aquest sentit, ambdós comitès l'han considerada adequada.

En general, estudiants i professors coincideixen a fer una valoració positiva de la metodologia docent emprada, que s'ajusta als objectius formatius de totes dues titulacions. Ara bé, les característiques dels estudis demanen una metodologia docent que fomenti la participació dels estudiants amb la discussió/presentació a classe de temes, per tal de fomentar l'esperit crític. Així, cal que la docència s'allunyi dels mètodes més tradicionals per desenvolupar estratègies per avaluar les competències de caràcter transversal. En aquest context, la situació de la UAB, amb un nombre d'estudiants per grup menor i una major integració de les TIC en la docència, és més favorable que la de la UB, on prevalen els mètodes més tradicionals, ja que la mitjana d'estudiants presents supera la vuitantena, amb la qual cosa no es poden aplicar altres mètodes com seminaris o col·loquis. Des d'aquesta perspectiva, el CAE ha destacat positivament, en el cas de la UAB, el rol que tenen els serveis bibliotecaris en l'activitat d'aprenentatge dels estudiants.

Acció tutorial i d'orientació

En aquest apartat es valora si l'acció tutorial i d'orientació és l'adequada per al desenvolupament de la docència.

A totes dues facultats no hi ha un pla institucional regulat i «visible» d'atenció tutorial, però, tanmateix, la proximitat dels estudiants amb els professors facilita molt la possibilitat de resoldre dubtes i supleix, en part, un programa institucionalitzat. En general, els estudiants manifesten un alt grau de satisfacció amb el nivell de comunicació que s'estableix amb els professors.

De fet, en el cas de la UAB, la figura del «coordinador de titulació» concentra en un únic responsable bona part de les tasques d'un tutor del conjunt d'estudiants. Ara bé, l'avaluació fa èmfasi en la necessitat d'incorporar la dimensió d'acollida als nous estudiants i l'orientació cap a les sortides professionals, atès que fins al moment l'acció tutorial es limita a la tutoria acadèmica.

Activitats curriculars complementàries

S'han valorat les activitats complementàries orientades tant al desenvolupament d'habilitats com a l'enriquiment del currículum bàsic. En aquest apartat, la valoració és més positiva per a la UB que per a la UAB.

En el cas de la UB, aquesta dimensió està ben resolta, ja que des de la titulació hi ha una bona línia de col·laboració amb institucions (per exemple, l'Institut d'Humanitats de Barcelona) que periòdicament programen activitats a les quals poden assistir els estudiants. Això no obstant, els estudiants consideren que l'oferta actual és força limitada i reclamen la instauració d'un programa de pràctiques.

En el cas de la UAB, ambdós comitès coincideixen a assenyalar aquest apartat com un dels prioritaris per a la millora. Així, si bé es programa alguna assignatura destinada a assolir competències de tipus instrumental (idiomes, informàtica), no es pot parlar específicament d'activitats curriculars complementàries.

Propostes de millora

S'ha posat de manifest la necessitat de reforçar la formació permanent dels docents en tècniques de docència universitària, més encara si es té present l'escenari d'adaptació a l'EEES. En el cas de la UB, es recomana obtenir els recursos necessaris per millorar les condicions docents; així, poder desdoblar grups permetria avançar en aquesta direcció.

El CAE ha recomanat instaurar un pla formalitzat d'atenció que orienti els nous estudiants i que incorpori tota la dimensió d'inserció laboral.

L'avaluació posa de manifest la necessitat de reforçar les activitats curriculars complementàries, en especial les activitats d'orientació pràctica, amb una planificació acurada.

QUALITAT DELS RESULTATS

En aquest darrer apartat es valoren les estratègies d'avaluació i els resultats assolits pel que fa als resultats acadèmics, els resultats d'inserció laboral i els resultats personals.

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats acadèmics

Aquest apartat conté tant els resultats de la valoració de les estratègies d'avaluació acadèmica com els resultats acadèmics assolits pels estudiants en el seu procés d'aprenentatge. Globalment, a totes dues facultats, tant les estratègies com els resultats acadèmics es consideren adequats.

Pel que fa a les estratègies d'avaluació, cal dir que en el cas de la UB es constata una prevalença dels mètodes convencionals. En aquest sentit, els estudiants es manifesten poc d'acord amb aquests mètodes. En el cas de la UAB, la informació sobre la reglamentació, les estratègies i l'aplicació dels criteris queda recollida convenientment als programes de les assignatures. D'altra banda, el menor nombre d'estudiants per grup facilita la posada en marxa d'estratègies d'avaluació alternatives, i el nivell de satisfacció per part d'estudiants (enquestes) i professors és elevat.

Les taxes d'èxit (aprovat/presentats) i de rendiment (aprovat/matriculats) presenten en conjunt uns resultats molt bons. En aquest sentit, cal tenir present el perfil vocacional de la majoria d'estudiants. Ara bé, les baixes taxes de graduació constaten l'existència de l'anomenada «via lenta», escollida pels estudiants que compaginen estudis i feina. En aquesta línia, l'estudi de les cohorts (taula 7) presenta uns nivells de progressió molt baixos. Així mateix, les dades de la taula 6 demostren que els estudiants es matriculen de menys crèdits dels que teòricament corresponen, i això s'evidencia més clarament a la UB.

Com ja s'ha assenyalat, en el cas de la UAB cal fer una anàlisi aprofundida de l'abandonament al primer curs per poder-ne atribuir les causes, ja sigui per trasllat d'universitat o bé per raons laborals. En el cas de la UB, cal tenir present que caldria disposar de més anys de trajectòria del títol per poder fer una anàlisi de les dades de rendiment. Ara bé, les dades disponibles en el moment de fer l'avaluació apunten uns resultats satisfactoris.

Globalment, el nivell de satisfacció d'estudiants i professors amb els resultats és elevat, i es considera que el nivell d'exigència acadèmica és pertinent.

Taula 5. Resultats acadèmics. Curs 2001-2002

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Taxa d'èxit en el 1r curs		
1a convocatòria	96%	98,9%
2a convocatòria	100%	100%
Taxa d'èxit en el 2n cicle		
1a convocatòria	97%	92,5%
2a convocatòria	96%	94,3%
Rendiment acadèmic		
1r curs	70%	67,1%
2n cicle	68%	54,4%
Mitjana d'estudiants titulats (1999-2002)*	6,5	8,6
Mitjana de qualificació (1999-2002)*	2,09	2,15
Durada mitjana dels estudis per titulat (1999-2002)	nd	3,13
Taxa de graduació**	29,7%	21%
* En el cas de la UB, les dades únicament recullen dos cursos acadèmics (2000-2001 i 2001-2002).		
** En el cas de la UAB, la taxa de graduació correspon al curs 1999-2000.		
Nd: dada no disponible		
Font: UB i UAB		

Taula 6. Grau d'activitat dels estudiants

	Literatura, UB	Literatura, UAB
Curs 1998-1999		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	-	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	-	54
Curs 1999-2000		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	30,2	53,2
Curs 2000-2001		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	52,19	48,2
Curs 2001-2002		
Mitjana de crèdits que cal cursar per any	60	75
Mitjana de crèdits matriculats per estudiant	48,36	52,6
Font: UB i UAB		

Taula 7. Situació de les cohorts. Curs 2001-2002

		Matriculats	Abandonaments	Graduats en t*	Graduats en t+1	Graduats en >t+1	No s'han graduat
Literatura, UB	1999-2000	27	4	2	2		19
	2000-2001	37	9	9			19
Literatura, UAB	1999-2000	20	12	3	1		4
	2000-2001	21	10	1			10

* t: temps previst
 Font: UB i UAB

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats professionals

En aquest apartat s'han avaluat, d'una banda, les estratègies per conèixer el grau d'assoliment dels resultats professionals i, de l'altra, els mateixos resultats d'inserció laboral dels llicenciats. En resum, ambdós comitès han coincidit a valorar com a poc adequats tant els resultats com les estratègies. Amb tot, les dades de què disposa el sistema (vegeu la taula 8), malgrat que cal considerar-les amb una certa prevenció, presenten uns resultats favorables. En el cas de la UB, el fet de disposar d'una única cohort de graduats en el moment de l'avaluació n'ha impedit fer una avaluació detallada.

En primer lloc, cal tenir present que en accedir als estudis la principal motivació dels estudiants és de caràcter personal i acadèmic, més que no pas una necessitat de satisfer una demanda provinent del mercat laboral. Això explica el poc èmfasi en la dimensió professionalitzadora d'aquests estudis. D'altra banda, molts dels estudiants ja tenen feina i la compaginen amb els estudis.

No hi ha un pla sistemàtic de seguiment dels graduats, pel fet que es tracta d'estudis d'implantació recent. Ara bé, en el context de les humanitats es percep un baix nivell i qualitat de la inserció laboral, generalment deslligada dels continguts de la titulació. Amb tot, l'especificitat d'aquests graduats els facilita per poder incorporar-se al món editorial, el periodisme i les llibreries especialitzades, entre altres.

La taula 8 presenta les dades del darrer estudi d'inserció laboral de tota la població universitària fet a Catalunya (2002) i recull també dades de l'Agrupació d'Estudis Comparats, que inclou graduats de Lingüística i de Traducció i Interpretació, amb la qual cosa les dades s'han de considerar amb una certa prevenció, ja que el volum de graduats de TL i LC en el moment de fer l'avaluació era molt baix. Tanmateix, presentem les dades per l'interès que poden tenir.

Taula 8. Dades d'inserció laboral dels llicenciats en Literatura*

	Enquestats	Ocupats	Ocupats abans d'acabar	Contracte fix en el moment de l'enquesta	Satisfacció amb la feina actual (1-7)
Catalunya	154	88,88%	45%	46%	4,97

* Les dades de Catalunya incorporen també els graduats de Lingüística i Traducció i Interpretació.
 Font: enquesta d'inserció laboral AQU Catalunya, 2002

Estratègies d'avaluació i qualitat dels resultats personals

De manera anàloga als resultats professionals, s'han avaluat les estratègies d'avaluació i els mateixos resultats personals dels titulats, és a dir, la capacitat per resoldre problemes i planificar treballs, la capacitat de treballar en equip o la iniciativa personal. Ambdós comitès han coincidit en el diagnòstic: les estratègies d'avaluació són poc adequades, però, tanmateix, els resultats obtinguts pels graduats són positius.

Si bé no hi ha un mecanisme clar d'avaluació de l'assoliment dels resultats personals, el perfil marcadament vocacional, amb motivacions culturals i humanístiques, i l'alt grau de maduresa dels estudiants fan que, més enllà dels resultats acadèmics, els resultats personals que assoleixen siguin molt satisfactoris. En aquest sentit, els estudiants manifesten un grau important de satisfacció amb la formació assolida tant en l'àmbit acadèmic com personal.

Propostes de millora

En aquest apartat, l'avaluació recomana aprofundir en els mecanismes de seguiment de la progressió acadèmica dels estudiants (abandonament, graduació) i, també, explicitar més detalladament les estratègies d'avaluació.

D'altra banda, es palesa la necessitat d'instaurar mecanismes de seguiment dels graduats, tant pel que fa als resultats professionals com els personals.